

LAKIALOITE 23/2006 vp

Laki opintotukilain 11 ja 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan opintotuen lapsikorotusta. Elatusvelvollisen saama opintotuki korotetaan korkeakouluopiskelijoilla nykyisestä 259,01 eurosta 309,01 euroon ja muussa oppilaitoksessa opiskelevilla nykyisestä 213,60 euros-

ta 263,60 euroon. Lisäksi ehdotetaan, että elatusvelvollisen opiskelijan vapaa tulo lasketaan siten, että opiskelijalla voi olla tuloa 1 515 euroa myös niitä kuukausia kohden, joilta hän on saanut opintorahaa tai asumislisää.

PERUSTELUT

Vastuullinen väestöpolitiikka edellyttää tarttumista niihin syihin, jotka heikentävät opiskelijoiden mahdollisuuksia lapsen hankintaan. Toiveita saada lapsia on tuettava siinä iässä, jossa lastensaanti on vielä mahdollista. Ensisynnyttäjien keski-ikä on noussut vähitellen ja on nyt 28 vuotta. Yliopisto-opiskelijoilla eli noin kolmasosalla ikäluokasta se on siirtymässä reilusti yli 30 vuoden, mikä lisää lapsenhankintaan liittyviä terveydellisiä ongelmia ja lapsettomuutta. Yli 35-vuotiaiden ensisynnyttäjien määrä on noussut kymmenessä vuodessa lähes 50 prosenttia, kun paras synnytysikä olisi noin 25 vuotta. Maisteriksi valmistutaan keskimäärin 28-vuotiaina. Hyvin koulutetut naiset ovat muita useammin lapsettomia. Lapsiin on aikaa ja varaa liian myöhään. Lasten hankinnan ajoituksella on merkitystä sekä vanhemmille, lapselle että yhteiskunnalle.

Kaksikymppisistä kahden lapsen vanhemmistakin peräti 45 % uskoo hankkivansa vielä lisää lap-

sia, kun taas kolmikymppisistä niin uskoo 22 %. Tuloksista voidaan päätellä, että mitä myöhemmin perheellistyy, sitä vähemmän lapsia aiotaan hankkia jatkossa. Siksi on kiireesti tuettava taloudellisia mahdollisuuksia lasten saamiseksi nykyistä nuorempana ja lisättävä myös monilapsisten perheiden tukea. Tulevaisuuden eläkemaksuista ja sosiaaliturvan rahoituksesta selviämiseksi tarvitsemme myös suurperheitä. Uusimman perhebarometrin mukaan nuorena perheellistyneet naiset katsovat, että parhaat yhteiskunnan toimet, joilla edistettäisiin perheellistymistä ja lapsiperheiden hyvinvointia, ovat opintotuen lapsikorotus, perusäitiyspäivärahan korotus työttömien peruspäivärahan suuruiseksi ja lapsilisän huomattava korotus.

Äitiyden mahdollisuutta ei tulisi sitoa liian tiukasti ansioihin. Vanhempainrahan määräytyminen tulotason perusteella ei kannusta lasten hankintaan opintojen aikana. Tavoite opiskelun ja perheen paremmasta yhteensovittamisesta pi-

täisi olla yhtä itsestään selvä kuin työn ja perheen yhteensovittaminen. Kyse on väestöpoliittisesta ongelmasta. Perheen yhteiskunnallinen merkitys on huomattavasti suurempi kuin tämänhetkisistä toimenpiteistä perheiden hyväksi on arvioitavissa. Kyseessä ei ole ainoastaan hyvinvointi nyt vaan myös suomalaisen väestön ja kulttuurin tulevaisuus. Suomen vanhushuoltosuhteen ennustetaan olevan Euroopan heikoin vuonna 2020. Väestön ikääntyminen on tulevaisuutemme suurimpia ongelmia. Lapsiperheet ovat yhteiskunnan kannattavin sijoituskohte, sillä panostus lapsiperheisiin turvaa yhteiskunnan kilpailukyyn, jatkuvuuden ja hyvinvoinnin rahoituspuolelta jatkossa.

Opintotuen määrään ja niin sanotun vapaan tulon harkintaan ei vaikuta se, onko opiskelijalla huollettavia lapsia. Lähtökohtana on ollut, että perheellistymisestä aiheutuvat kustannukset kuuluvat perhepoliittisten tukien kautta hoidettavaksi ja opintotuen tehtävänä on yksilön kouluttautumisen tukeminen. Kuitenkin esimerkiksi työttömyyspäivärahassa otetaan huomioon elatusvelvollisuus, vaikka kyseessä ei ole perhepoliittinen tuki. Tästä periaatteesta tulisi väestö-

poliittisista syistä joustaa myös opiskelijoiden kohdalla ja tukea perheellisiä opiskelijoita korottamalla opintorahaa ja elatusvelvollisen opiskelijan vapaan tulon rajaa. Vapaan tulon rajan nostosta ei ole odotettavissa haittaa opiskelijavanhempien opintojen edistymiselle, sillä Eero Kurrin tuore tutkimus Opintojen pitkittymisen dilemma osoitti, ettei työssäkäynti ole kovin merkittävä opintojen sujumattomuuden syy.

Opintotukea saavia naisia on vuosittain noin 170 000. 19—34-vuotiaista opiskelijanaisista noin 8 %:lla on lapsia, eli elatusvelvollisia opiskelijanaisia on karkeasti arvioiden 13 000. Elatusvelvollisista miesopiskelijoista ei ole lukua, mutta voidaan arvioida, että 5 %:lla on lapsia. Opintotukea saavia miehiä on vuosittain noin 125 000, joten elatusvelvollisia heistä on noin 6 000. Tukikuukausia käytetään vuodessa kymmenkunta. Jos 20 000 opiskelijavanhempaa saisi tukeensa ehdotetun korotuksen, kustannukset olisivat noin 10 miljoonaa euroa vuodessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

opintotukilain 11 ja 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/1994) 11 §:n 1 momentin 4 kohta ja 17 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 11 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 345/2004 ja 17 §:n 1 momentti laissa 920/1997 ja mainitussa laissa 345/2004, ja

lisätään 11 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa 345/2004, uusi 5 kohta, seuraavasti:

11 §

Opintorahan määrä

Jollei 3 tai 4 momentista taikka 17—19, 19 a tai 20—22 §:stä muuta johdu, opintorahan määrä kuukaudessa on:

4) avioliitossa olevalle opiskelijalle korkeakoulussa 259,01 euroa ja muussa oppilaitoksessa 213,60 euroa;

5) elatusvelvolliselle opiskelijalle korkeakoulussa 309,01 euroa ja muussa oppilaitoksessa 263,60 euroa.

17 §

Opiskelijan omien tulojen vaikutus opintorahan ja asumislisään

Opiskelijalla voi olla opintorahan lisäksi muita veronalaisia tuloja ja toimeentulon turvaamiseen tarkoitettuja apurahoja kalenterivuodessa määrä, jota kutsutaan vapaaksi tuloksi. Ulkomaiseen opiskelijavaihtoon tarkoitettuja opintotukea täydentäviä apurahoja ei oteta huomioon.

Vapaa tulo lasketaan siten, että opiskelijalla voi olla tuloa:

- 1) 505 euroa jokaista kuukautta kohden, jolta hän on saanut opintorahaa tai asumislisää;
- 2) 1 515 euroa jokaista kuukautta kohden, jolta hän ei ole saanut opintorahaa tai asumislisää; sekä
- 3) 1 515 euroa jokaista kuukautta kohden, jos hän on elatusvelvollinen.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.

Helsingissä 28 päivänä maaliskuuta 2006

Päivi Räsänen /kd
Bjarne Kallis /kd
Sari Essayah /kd

Kari Kärkkäinen /kd
Leena Rauhala /kd